

พัฒนาการทางการผลิตและราคากับ การตอบสนองต่อนโยบายราคา ของข้าวเปลือกนาปีในประเทศไทย

Development of Production and Price with
The Response to Pricing Policies
of Major Rice in Thailand

ปริยากร บุญส่ง¹ สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล²
และอยุต นิสสภา³

Priyakorn Bunsong¹ Somboon Charernjiratragul²
and Ayut Nissapa³

¹อ., โปรแกรมวิชาเกษตรศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 90000

²รศ.ดร., สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
สงขลา 90112

³รศ.ดร., ภาควิชาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
สงขลา 90112

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการทางการผลิตราคา และการตอบสนองต่อนโยบายราคาของข้าวเปลือกนาปีในประเทศไทยโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์พัฒนาการทางการผลิตและราคาและใช้วิธีการกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (OLS) ในการวิเคราะห์การตอบสนองต่อนโยบายราคา ผลการศึกษาพบว่าเดิมการเพาะปลูกข้าวเพียง 1 ครั้ง/ปี เรียกว่าข้าวนาปี โดยอาศัยเพียงน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ ต่อมามีการพัฒนาจนสามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี เรียกว่าข้าวนาปี และนาปรัง โดยใช้ระบบชลประทานเป็นหลักข้าวเปลือกนาปีจำหน่ายได้ราคาดีและมีคุณภาพดีกว่าข้าวนาปรัง ทั้งนี้ ราคาข้าวเปลือกมีความผันผวนและตกต่ำในช่วงที่มีการเก็บเกี่ยวผลผลิตทำให้ภาครัฐต้องแทรกแซงราคาข้าว ซึ่งผลผลิตข้าวเปลือกนาปีในปีปัจจุบันมีการตอบสนองต่อการแทรกแซงราคาของรัฐบาลภายใต้โครงการรับจำนำข้าวเปลือกในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\alpha = 0.01$) ทั้งนี้ ภาครัฐควรมีการส่งเสริมทั้งนโยบายที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิตและนโยบายราคาควบคู่กัน เพื่อให้ข้าวไทยสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก

คำสำคัญ : พัฒนาการทางการผลิต พัฒนาการของราคา นโยบายราคา

Abstract

The objectives of this research were to investigate the development of production and price with the response to pricing policies of major rice in Thailand. useSecondary data. Descriptive statistics were used to analyze the developmentof production and prices. and use of ordinary least squares (OLS) analysis in response to price policies. The resultsshowedpreviously, rice farming in Thailand was cultivated once a year which was so called as major rice and using water from natural sources only. Later, a development that can be grown throughout the year.Called off-season crop and irrigation system using as a base. Paddy rice sold for a good price and better quality rice. The grain price fluctuations and a decline in the harvest. Government must intervene prices, which yield paddy crop in the current year in response to

the intervention of the government mortgage scheme paddy in the same direction, with statistical significance ($\alpha = 0.01$). The government should have production policies and pricing policies in order that Thailand rice to be competitive in the global market.

Keywords : Development of Production, Development of Price, Pricing Policies

บทนำ

ในปัจจุบันชาวนายังคงเป็นอาชีพที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เนื่องจากข้าวเป็นหนึ่งในพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้เข้าสู่ประเทศไทย แต่ข้าวไทยนั้นต้องเผชิญกับปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำในฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิต ราคามีความผันผวนทำให้ภาครัฐต้องเข้าแทรกแซงเพื่อพยุงราคาข้าวไม่ให้ตกต่ำ โดยการใช้มาตรการต่าง ๆ ปัญหาด้านราคาข้าวที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของชาวนา ตลอดจนส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของข้าวไทยในเวทีโลก โดยเฉพาะในการรวมกลุ่มเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ที่เกิดขึ้น

การผลิตข้าวของประเทศไทยแบ่งเป็นสองฤดู คือ การผลิตข้าวนปีเป็นการทำนาในฤดูกาลผลิตเพาะปลูกในฤดูฝนอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก และการผลิตข้าวนปรังเป็นการผลิตข้าวนอกฤดูกาลผลิตเพาะปลูกในฤดูแล้ง อาศัยน้ำจากการชลประทานเป็นหลัก [1] ผลผลิตส่วนใหญ่ของประเทศจึงเป็นผลผลิตข้าวเปลือกนาปีมีช่วงฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิตระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมีนาคม ของทุกปีช่วงเวลาดังกล่าวผลผลิตข้าวเปลือกนาปีออกสู่ตลาดจำนวนมาก ส่งผลให้ราคาข้าวเปลือกภายในประเทศตกต่ำ จึงนำมาสู่การแทรกแซงราคาข้าวเปลือกของรัฐบาลเพื่อแก้ปัญหาโดยใช้นโยบายต่าง ๆ เช่น นโยบายด้านราคา ทั้งการพยุงราคาข้าว การประกันราคา และโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ซึ่งราคาข้าวที่เกิดจากการแทรกแซงราคาของรัฐบาลโดยใช้นโยบายต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่ส่งผลต่อการตัดสินใจเพาะปลูกข้าวของเกษตรกรทั้งสิ้น

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวจึงนำมาสู่การศึกษาพัฒนาการทางการผลิตและราคากับการตอบสนองต่อนโยบายราคาของข้าวเปลือกในประเทศไทยเพื่อศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงด้านการผลิตและการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ราคาข้าวเปลือกนาปีที่เกษตรกรได้รับ

จากอดีตถึงปัจจุบันว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ตลอดจนศึกษาการตอบสนองต่อนโยบายราคาของข้าวเปลือกนาปีของชาวนาในการผลิตข้าวนาปี ผลการศึกษาที่ได้คาดว่าจะประโยชน์ในการวางแผนการเพาะปลูกข้าวนาปีรอบถัดไปของเกษตรกร การวางแผนและการตัดสินใจเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก การลดต้นทุนการผลิต การพึ่งตนเองของเกษตรกร นำมาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และเป็นแนวทางในการปรับตัว แนวทางในการวางแผนนโยบายการผลิตข้าวของประเทศเพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

วัตถุประสงค์

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการทางการผลิตรายการ และการตอบสนองต่อนโยบายราคาของข้าวเปลือกนาปีในประเทศไทย

ระเบียบวิธีการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ โดยผู้วิจัยรวบรวมจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมการข้าว กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย มูลนิธิข้าวไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ หน่วยงานรัฐบาลอื่น ๆ และหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการผลิตและราคาข้าวเปลือกนาปีในประเทศไทย และนโยบายการแทรกแซงของภาครัฐที่

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาใช้เครื่องมือหรือค่าสถิติอย่างง่าย ได้แก่ ค่าความถี่ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุดต่ำสุด และค่าร้อยละเป็นต้นแล้วนำผลการวิเคราะห์มานำเสนอแบบ Time Line โดยนำเสนอในรูปแบบของตารางและกราฟ เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการการผลิตและราคาตามช่วง

ในการวิเคราะห์การตอบสนองต่อนโยบายราคาของข้าวเปลือกนาปีในประเทศไทยใช้วิธีการกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (OLS) มาประมาณการการพึ่งกันอุปทานข้าว เพื่อให้ค่าประมาณที่ได้จากตัวอย่างมีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด เพื่อศึกษาการตอบสนองต่อนโยบายราคาของข้าวเปลือกนาปี ในแบบจำลองตอบสนองของอุปทานพื้นที่เพาะปลูก และการตอบสนองของอุปทานผลผลิต โดยมีแบบจำลองดังนี้

แบบจำลองการตอบสนองของอุปทานพื้นที่เพาะปลูก

$$\text{PadA}_t = b_0 + b_1 \text{PadP}_{t-1} + b_2 \text{RF}_t + b_3 \text{PadY}_{t-1} - b_4 \text{CFP}_t - b_5 \text{RubP}_{t-1} - b_6 \text{SCP}_{t-1} + b_7 I + b_8 \text{Policy} + e_t$$

แบบจำลองการตอบสนองของอุปทานผลผลิตข้าวนาปี

$$\text{PadY}_t = b_0 + b_1 \text{PadP}_{t-1} + b_2 \text{HA}_t + b_3 \text{PadA}_{t-1} + b_4 \text{RF}_t - b_5 \text{CFP}_t - b_6 \text{RubP}_{t-1} - b_7 \text{SCP}_{t-1} + b_8 I + b_9 \text{Policy} + e_t$$

โดยกำหนดให้

PadA_t	คือ	พื้นที่เพาะปลูกข้าวเปลือกนาปีในปีปัจจุบัน (ไร่)
PadY_t	คือ	ผลผลิตข้าวเปลือกนาปีในปีปัจจุบัน (ตัน)
PadY_{t-1}	คือ	ผลผลิตข้าวเปลือกนาปีในปีที่ผ่านมา (ตัน)
PadP_{t-1}	คือ	ราคาข้าวเปลือกนาปีในปีที่ผ่านมา (บาท/ตัน)
HA_t	คือ	พื้นที่เก็บเกี่ยวข้าวนาปีในปีปัจจุบัน (ไร่)
PadA_{t-1}	คือ	พื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปีในปีที่ผ่านมา (ไร่)
RF_t	คือ	ปริมาณน้ำฝนในปีปัจจุบัน (มิลลิเมตร)
CFP_t	คือ	ราคาปุ๋ยเคมีในปีปัจจุบัน (บาท/ตัน)
RubP_{t-1}	คือ	ราคายางพาราในปีที่ผ่านมา (บาท/ตัน)
SCP_{t-1}	คือ	ราคาอ้อยในปีที่ผ่านมา (บาท/ตัน)
I	คือ	ความผิดปกติในการเคลื่อนไหวของราคาข้าวเปลือกนาปี
Policy	คือ	การแทรกแซงของภาครัฐโดยใช้โครงการรับจำนำข้าวเปลือก
e_t	คือ	ค่าความคลาดเคลื่อน ณ ปีปัจจุบัน

โดยมีสมมติฐานในการวิจัยว่าการตอบสนองต่อนโยบายราคาของข้าวเปลือกนาปีในประเทศไทยในการแทรกแซงของภาครัฐโดยใช้โครงการรับจำนำข้าวเปลือกจะตอบสนองต่ออุปทานพื้นที่เพาะปลูก และจะตอบสนองต่ออุปทานผลผลิตข้าวนาปีในทิศทางเดียวกัน

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากการศึกษาพัฒนาการทางการผลิตข้าวเปลือกในประเทศไทย พบว่า การเพาะปลูกข้าวในระยะแรกสันนิษฐานว่าเป็นการปลูก “แบบเลื่อนลอย” การเพาะปลูกข้าว โดยอาศัยเพียงน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติและความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เหมาะสมเท่านั้น วิธีการปลูกใช้การนำเมล็ดพันธุ์หว่านลงไปบนดิน ปริมาณผลผลิตต่อไร่ที่ผลิตได้อยู่ในระดับต่ำ เมื่อมีการเพาะปลูกเป็นระยะเวลาหนึ่งปีหรือสองปีก็จะย้ายที่เพาะปลูกใหม่ เนื่องจากดินในพื้นที่เพาะปลูกเดิมนั้นขาดความอุดมสมบูรณ์ เป็นเช่นนี้วนเวียนไปรอบ ๆ ที่อยู่อาศัย

ในยุคก่อนการปฏิวัติเขียวประเทศไทยมีการปลูกข้าวเพียงปีละ 1 ครั้ง ในช่วงฤดูฝน หรือ ในช่วงประมาณเดือนมิถุนายน ถึง พฤศจิกายน ส่วนใหญ่เรียกว่าข้าวนาปี เนื่องจากการเพาะปลูกข้าวต้องใช้น้ำในปริมาณที่มากกว่าพืชชนิดอื่น ๆ จึงต้องอาศัยน้ำฝนเป็นแหล่งน้ำสำคัญในการเพาะปลูก ช่วงเวลาดังกล่าวจึงเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก เมื่อถึงเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิตจะเป็นช่วงเวลาที่ย่ำแย่ที่สุดฤดูฝน เมล็ดข้าวที่กำลังสุกแก่จะไม่ได้รับผลกระทบจากน้ำฝน ส่งผลให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพต่ำ อีกทั้งพันธุ์ข้าวของประเทศไทยที่มีอยู่ในอดีตสามารถเพาะปลูกได้เพียงปีละ 1 ครั้ง เนื่องจากเป็นพันธุ์ข้าวชนิดไวต่อแสง

เมื่อเข้าสู่ยุคปฏิวัติเขียว พ.ศ.2509 มีการจัดตั้งสถาบันวิจัยข้าวนานาชาติ (IRRI) ขึ้นที่ประเทศฟิลิปปินส์ มีการศึกษาวิจัยและพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ข้าวคือพันธุ์ IRR8 สามารถปลูกได้ตลอดปีหากมีน้ำในปริมาณที่เพียงพอ ประเทศไทยได้นำข้าวพันธุ์ดังกล่าวมาปรับปรุงพันธุ์กับข้าวไทย ได้พันธุ์ผสมที่มีคุณภาพสูงดีกว่าพันธุ์ IRR8 และที่สำคัญสามารถปลูกข้าวพันธุ์นี้ได้ในช่วงนอกฤดูฝน ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนพฤษภาคม เรียกว่าการปลูกข้าวนาปรัง ทำให้ประเทศไทยสามารถเพิ่มผลผลิตจากการทำนาได้มากกว่าปีละ 1 ครั้ง แต่จำกัดเฉพาะในเขตที่มีการชลประทานที่มีระบบการให้น้ำที่ดี ได้แก่เขตภาคเหนือตอนล่างและภาคกลางของประเทศ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีระบบชลประทานที่ดี หรือในเขตที่สามารถสูบน้ำจากได้แหล่งธรรมชาติ ในภาพรวมจึงทำให้ผลผลิตข้าวที่ได้ในแต่ละปีเพิ่มขึ้น [2]

จากพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพดีที่ได้รับการพัฒนาจนสามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี ประกอบกับการมีระบบชลประทานที่ดี ส่งผลให้การผลิตข้าวในประเทศไทยในปัจจุบัน จึงสามารถทำนาได้ตลอดทั้งปี จนไม่สามารถแยกออกได้ว่าเป็นข้าวเปลือกฤดูนาปี หรือข้าวเปลือกฤดูนาปรัง ประกอบกับภาครัฐมีมาตรการรองรับเพื่อช่วยเหลือชาวนา หากราคาผลผลิตตกต่ำ รวมทั้งมีแหล่งรองรับผลผลิตที่ออกสู่ตลาด มีช่องทางการจำหน่ายผลผลิตมากขึ้น ชาวนาจึง

หันมาปลูกข้าวตลอดทั้งปี ส่งผลให้พื้นที่เพาะปลูก และผลผลิตข้าวของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องสามารถสรุปพัฒนาการทางการข้าวเปลือกในประเทศไทย รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

เมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของการผลิตข้าวเปลือกในประเทศไทยนับจากการเพาะปลูกใน พ.ศ.2546 - พ.ศ.2555 ซึ่งประกอบด้วย (1) พื้นที่เพาะปลูก (2) พื้นที่เก็บเกี่ยว (3) ผลผลิตข้าวรวม และ (4) ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ พบว่า

1.การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เพาะปลูก เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เพาะปลูกข้าวในประเทศไทยจะเห็นได้ว่า พื้นที่เพาะปลูกข้าวเปลือกนาปีในประเทศไทย ซึ่งเป็นการทำนาหลักในฤดูกาลผลิต มีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ในสัดส่วนที่ค่อนข้างคงที่มีเพียงการเพาะปลูกใน พ.ศ.2553 เท่านั้นที่พื้นที่ปลูกข้าวนาปีมีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.31 ในขณะที่พื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปรังมีการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คงที่ และมีการเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนที่สูง โดยการเพาะปลูกใน พ.ศ.2550 มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปรังเพิ่มขึ้นมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 27.07 ในขณะที่การเพาะปลูกใน พ.ศ.2555 พื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปรังมีการลดลงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 18.14 ทั้งนี้หากปีใดมีพื้นที่เก็บเกี่ยวข้าวนาปรังเพิ่มขึ้นย่อมส่งผลให้พื้นที่เพาะปลูกข้าวเปลือกนาปีในปีนั้น ๆ เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปีค่อนข้างคงที่ในทุกปีนั่นเอง รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 1

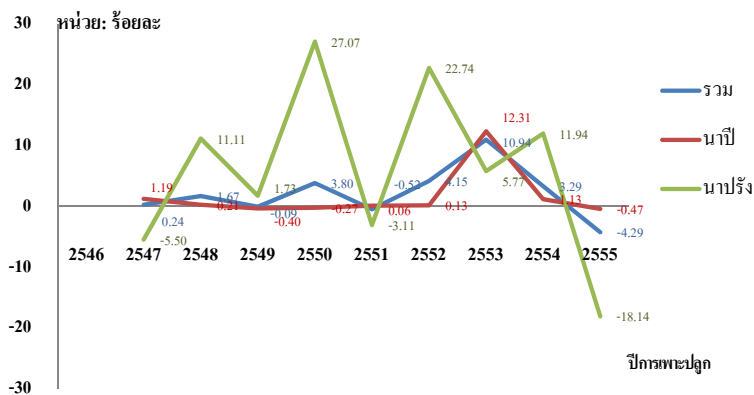
2. การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เก็บเกี่ยว การเปลี่ยนแปลงพื้นที่เก็บเกี่ยวข้าวในประเทศไทยนั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกับการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เพาะปลูกข้าวเปลือกนาปีในประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงพื้นที่เก็บเกี่ยวข้าวนาปีมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะค่อนข้างคงที่ โดยมีการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เก็บเกี่ยวข้าวนาปีสูงสุดการเพาะปลูกใน พ.ศ.2553 คิดเป็นร้อยละ 9.04 ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงพื้นที่เก็บเกี่ยวข้าวนาปรังมีการเปลี่ยนแปลงสูงโดยแปรผันตามการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เพาะปลูกในปีนั้น ๆ ซึ่งการเพาะปลูกใน พ.ศ.2550 มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เก็บเกี่ยวสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.48 รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 2

ตารางที่ 1 พัฒนาการทางการผลิตข้าวเปลือกในประเทศไทย

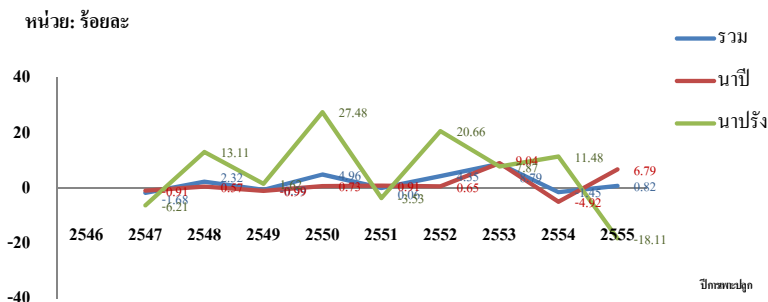
พัฒนาการ	ช่วงเวลา			
	อดีตกาล	ก่อนปฏิวัติเขียว	ตั้งแต่ พ.ศ. 2509 จนถึง พ.ศ. 2530	ตั้งแต่ พ.ศ. 2531 จนถึง พ.ศ. 2555
การเพาะปลูก/ปี	1 ครั้ง/ปีหรือ 1 ครั้ง/สองปี	1 ครั้ง/ปี (นาปี)	มากกว่า 1 ครั้ง/ปี (นาปี และ นาปรัง)	มากกว่า 1 ครั้ง/ปี (นาปี และ นาปรัง)
ลักษณะการ เพาะปลูก	อาศัยน้ำจากแหล่ง ธรรมชาติ และความ อุดมสมบูรณ์ของดิน ตามธรรมชาติ	อาศัยน้ำฝน เป็นหลัก	อาศัยน้ำฝน และ การชลประทาน	อาศัยน้ำฝน และ การชลประทาน
พันธุ์ข้าว	ข้าวไทยพันธุ์ดั้งเดิม	พันธุ์ข้าวไทยชนิด ไวต่อแสง	ข้าวพันธุ์ดี ปรับปรุงจากพันธุ์ IR88 กับข้าวไทย	-----(+++)----->
การผลิต	ใช้แรงงานคนเพียง เพียงอย่างเดียว	ใช้แรงงานคนและ เครื่องมืออย่างง่าย	ใช้แรงงานคนและเครื่องจักร	-----(+++)----->
พื้นที่เพาะปลูก	ย้ายไปเรื่อย ๆ รอบที่อยู่อาศัย	มีการทำนาเป็นหลัก แหล่ง	-----(+)->	-----(++)->
พื้นที่เก็บเกี่ยว	ค่อนข้างน้อยเป็นไป ในทางเดียวกับพื้นที่ เพาะปลูก	เป็นไปในทางเดียวกับ พื้นที่เพาะปลูก	-----(+)->	-----> (++)
ผลผลิตรวม	ผลผลิตข้าวรวมทั้ง ประเทศค่อนข้างต่ำ	-----(+)->	-----(++)->	-----(+++)->
ผลผลิต/ไร่	ผลผลิตต่อไร่ค่อนข้าง ต่ำ	-----(+)->	-----(++)->	-----(+++)->

หมายเหตุ: -----(+++)----->หมายถึง เป็นเช่นเดียวกับช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาโดยเพิ่มขึ้นมาก
 -----(++)->หมายถึง เป็นเช่นเดียวกับช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาโดยเพิ่มขึ้นปานกลาง
 -----(+)->หมายถึง เป็นเช่นเดียวกับช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาโดยเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

3. การเปลี่ยนแปลงของผลผลิตข้าวรวมทั้งประเทศ พบว่า ทั้งผลิตข้าวนาปีและข้าวนาปรังมีความผันผวน การเปลี่ยนแปลงผลผลิตข้าวเปลือกนาปรังมีความผันผวนมากกว่าผลผลิตข้าวเปลือกนาปี ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เพาะปลูกและพื้นที่เก็บเกี่ยวข้าวนาปรัง โดยผลผลิตข้าวเปลือกนาปีมีการเปลี่ยนแปลงสูงที่สุดในการเพาะปลูกใน พ.ศ.2553 คิดเป็นร้อยละ 9.88 ในขณะที่ผลผลิตข้าวเปลือกนาปรังมีการเปลี่ยนแปลงสูงที่สุด ในการเพาะปลูกในพ.ศ.2550 คิดเป็นร้อยละ 29.24 เป็นไปในทิศทางเดียวกับการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เพาะปลูกและพื้นที่เก็บเกี่ยว รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 3

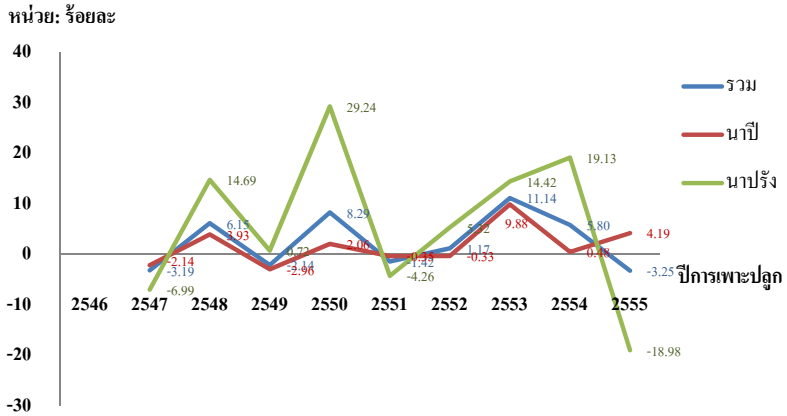
ภาพที่ 1 การเปลี่ยนแปลงพื้นที่เพาะปลูกข้าวในประเทศไทย

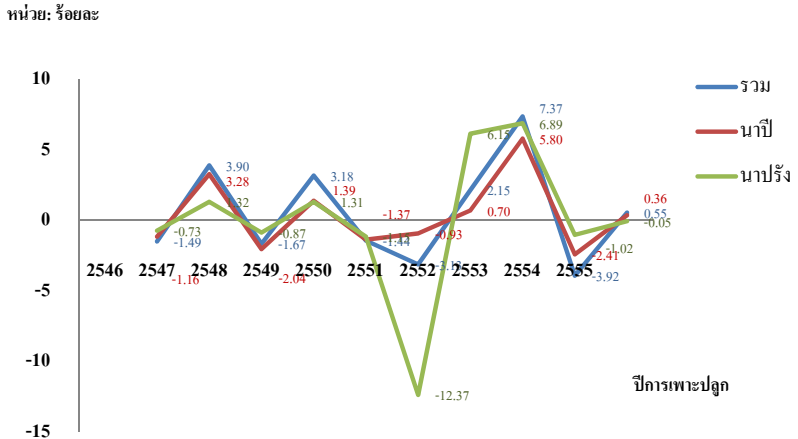
ภาพที่ 2 การเปลี่ยนแปลงพื้นที่เก็บเกี่ยวข้าวในประเทศไทย

4. การเปลี่ยนแปลงของผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ แม้ว่า การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เพาะปลูกและพื้นที่ข้าวเปลือกนาปีจะค่อนข้างคงที่ ส่งผลให้การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เพาะปลูกและพื้นที่เก็บเกี่ยวเพิ่มขึ้นไม่มากนัก ผลผลิตข้าวเปลือกในประเทศที่เพิ่มขึ้นนั้น เป็นผลสืบเนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกและพื้นที่เก็บเกี่ยวข้าวนาปรังที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงผลผลิตข้าวต่อไร่ในประเทศไทยนั้นมีการเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนที่ต่ำ การเปลี่ยนแปลงบางช่วงมีแนวโน้มลดลง การเพาะปลูกใน พ.ศ.2554 นับเป็นปีที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการแทรกแซงราคาข้าวเปลือกภายใต้โครงการรับจำนำ

ของรัฐบาล ภายใต้การนำของพรรคเพื่อไทย การเปลี่ยนแปลงผลผลิตต่อไร่ที่เพิ่มขึ้นของข้าวรวมในประเทศ ข้าวเปลือกนาปี และข้าวเปลือกนาปรัง คิดเป็นร้อยละ 7.37 ร้อยละ 5.80 และร้อยละ 5.80 ตามลำดับ รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 4

ภาพที่ 3 การเปลี่ยนแปลงผลผลิตข้าวเปลือกในประเทศไทย

ภาพที่ 4 การเปลี่ยนแปลงผลผลิตข้าวต่อไร่ในประเทศไทย

จากการศึกษาพัฒนาการของราคาข้าวเปลือกในประเทศไทย โดยเป็นราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรได้รับ พบว่า ราคาข้าวเปลือกนาปีและนาปรังมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ เพราะผลผลิตข้าวนาปีเป็นข้าวในฤดูกาลผลิตเป็นผลผลิตที่มีคุณภาพดี เนื่องจากการใช้เมล็ดพันธุ์ที่ดี มีสภาพการเพาะปลูกเหมาะสม ได้รับปริมาณน้ำในฤดูฝนอย่างเพียงพอ ส่งผลให้จำหน่ายได้ราคาดี ซึ่งแตกต่างจากข้าวนอกฤดูการผลิตอย่างข้าวนาปรังที่มีคุณภาพด้อยกว่าข้าวนาปี ทั้งนี้เพราะที่เป็นข้าวพันธุ์ผสม มักได้รับผลกระทบในช่วงต้นระยะเก็บเกี่ยวที่เป็นต้นฤดูฝน ข้าวมีความชื้นสูง ส่งผลให้จำหน่ายผลผลิตได้ราคาต่ำ ทั้งนี้ราคาข้าวเปลือกในแต่ละปียังขึ้นอยู่กับปริมาณความต้องการซื้อและปริมาณความต้องการขายข้าวเปลือกจากทุกประเทศในตลาดโลกอีกด้วย เนื่องจากผลผลิตที่ผลิตได้ภายในประเทศที่เหลือจากการบริโภคภายในประเทศ จะส่งออกไปจำหน่ายในตลาดโลก ปัญหาราคาข้าวเปลือกตกต่ำทำให้รัฐบาลต้องเข้าแทรกแซงเพื่อพยุงราคาข้าวเปลือก โดยใช้มาตรการต่าง ๆ ทั้งโครงการประกันรายได้เกษตรกรและโครงการรับจำนำข้าวเปลือกดังเช่นในปัจจุบัน [1]

การแทรกแซงของรัฐบาลนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ราคาข้าวเปลือกในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้สามารถสรุปพัฒนาการของราคาข้าวเปลือกในประเทศไทยจากนโยบายการแทรกแซงของรัฐบาล รายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 พัฒนาการของราคาข้าวเปลือกในประเทศไทย

พ.ศ.	เหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการราคาข้าวเปลือกในประเทศไทย
พ.ศ.2524/25	ธนาคาร ธ.ก.ส. รับจำนำข้าวเปลือกในราคาร้อยละ 80 โดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 13 ต่อปี เป็นเงินไม่เกิน 100,000 บาท
พ.ศ.2529/30	มีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยที่เกษตรกรต้องชำระคืนแก่ ธนาคาร ธ.ก.ส. ดังนี้ 1. คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี (จำนำในช่วงเดือนมกราคม ถึง เดือนมิถุนายน) 2. คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี (จำนำในช่วงเดือนกรกฎาคม ถึง เดือนสิงหาคม)
พ.ศ.2533/34	มีการเพิ่มวงเงินกู้ให้แก่เกษตรกรจากร้อยละ 80 เป็นร้อยละ 90 ของราคารับจำนำ เพื่อจูงใจให้ชาวนาเข้าร่วมโครงการรับจำนำ
พ.ศ.2536/37	เปิดรับจำนำใน 2 รูปแบบ คือการรับจำนำข้าวเปลือกที่ยังฉางและการรับจำนำใบประทวนสินค้า
พ.ศ.2541/42	เพิ่มวงเงินกู้ให้แก่เกษตรกรจากร้อยละ 90 เป็นร้อยละ 95 ของราคาเป้าหมายนำ
พ.ศ.2544/45	เพิ่มวงเงินกู้ให้แก่เกษตรกรจากร้อยละ 95 เป็นร้อยละ 100 ของราคาเป้าหมายนำเพิ่มเป้าหมายการรับจำนำจาก 2.5 ล้านตัน เป็น 8.7 ล้านตันมีการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรังเป็นครั้งแรก
พ.ศ.2547/48	กำหนดราคาเป้าหมายนำหรือราคารับจำนำให้สูงกว่าราคาตลาดร้อยละ 30เพิ่มเป้าหมายการรับจำนำเป็น 9 ล้านตัน
พ.ศ.2549/50	รัฐบาลนายสุรยุทธ์ จุลานนท์ ปรับลดราคารับจำนำให้ใกล้เคียงกับราคาตลาดอีกครั้ง
พ.ศ.2551	รัฐบาลนายสมคิด สุนทรเวช ปรับขึ้นราคารับจำนำจนราคาสูงขึ้นเป็นประวัติการณ์ ข้าวนาปรังในพ.ศ.2551 ราคาตันละ 14,000 บาท ข้าวนาปีในพ.ศ.2551/52 ราคาตันละ 12,000 บาท
พ.ศ.2552	รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ กำหนดราคารับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ราคาตันละ 11,800 บาท ต่อมา มีการปรับขึ้นนโยบายประกันราคาแทนโครงการรับจำนำข้าวเปลือก
พ.ศ.2554/55	รัฐบาลภายใต้การนำของพรรคเพื่อไทยนำโครงการรับจำนำข้าวเปลือกกลับมาใช้อีกครั้ง พร้อมทั้งเพิ่มปริมาณเป้าหมายของข้าวเปลือกในการรับจำนำ และยกระดับราคาเป้าหมายนำสูงขึ้นจนกว่าจะโคจรลงสูงกว่าราคาตลาด

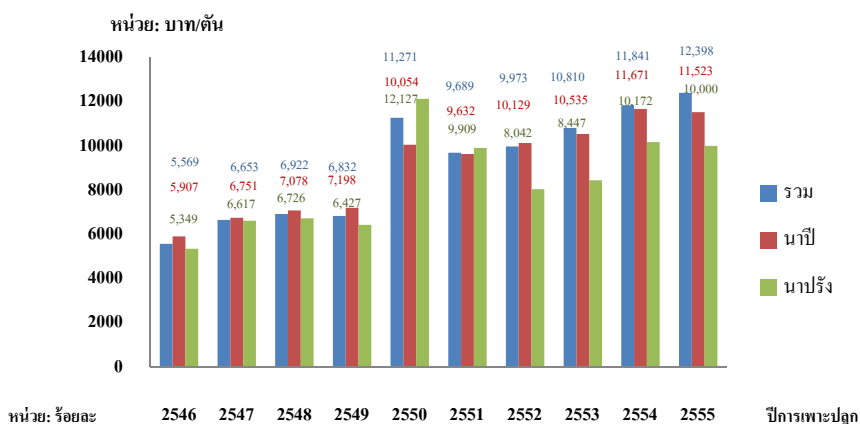
ที่มา: ดัดแปลงจากสมพร อิศวิลานนท์, 2554 [3-4]

แม้ว่าราคาข้าวเปลือกจากการแทรกแซงของรัฐบาลจะสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดด แต่ราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรได้รับนั้นไม่ได้สูงเท่าราคาที่รัฐบาลตั้งไว้ เนื่องจากถูกหักความชื้นข้าวไม่มีคุณภาพทั้งนี้เป็นเพราะชาวนาเร่งจำหน่ายผลผลิตทันทีที่เก็บเกี่ยวแล้วเสร็จ ประกอบกับการเร่งผลิตเพื่อนำผลผลิตเข้าร่วมโครงการโดยไม่ได้นับถึงคุณภาพของข้าวเปลือกที่ผลิตได้ เมื่อพิจารณาราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรได้รับ นับจากการเพาะปลูกใน พ.ศ.2546-พ.ศ.2555 พบว่าราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรได้รับค่อนข้างมีราคาต่ำในช่วงก่อน พ.ศ.2549 เมื่อเข้าสู่การเพาะปลูกในพ.ศ.2550 ราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรได้รับสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดด ราคาข้าวเปลือกรวมที่เกษตรกรได้รับเท่ากับ 11,271 บาท/ตัน ราคาข้าวเปลือกนาปีที่เกษตรกรได้รับเท่ากับ 10,054 บาท/ตัน และราคาข้าวเปลือกนาปรังที่เกษตรกรได้รับมีค่าเท่ากับ 12,127 บาท/ตัน จากนั้นแม้ว่าราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรได้รับจะมีราคา

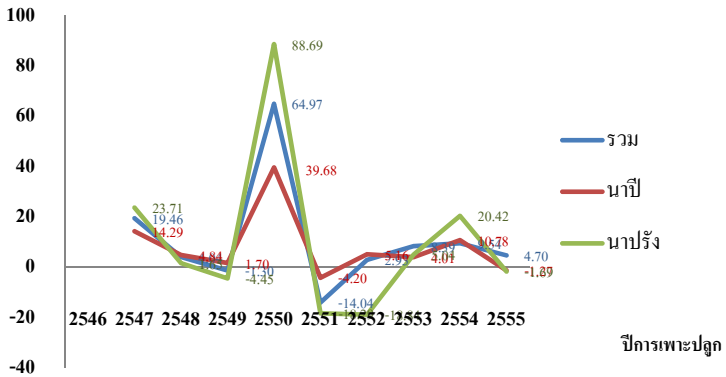
ต่ำกว่าราคาที่ได้รับใน พ.ศ.2550 แต่ราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรได้รับนั้นมีค่าสูงกว่าราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรได้รับในช่วงก่อนการเพาะปลูกใน พ.ศ.2549 โดยราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรได้รับทั้งข้าวรวม ข้าวเปลือกนาปี และข้าวเปลือกนาปรัง มีราคาอยู่ระหว่าง 8,000–10,000 บาทต่อตัน

ทั้งนี้ราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรได้รับเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่การเพาะปลูกใน พ.ศ.2552 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นผลจากการแทรกแซงราคาข้าวเปลือกของภาครัฐโดยการใช้นโยบายต่าง ๆ จนกระทั่งในการเพาะปลูกใน พ.ศ.2555 ราคาข้าวเปลือกรวมที่เกษตรกรได้รับมีค่าสูงที่สุดเท่ากับ 12,398 บาท/ตัน ในขณะที่ราคาข้าวเปลือกนาปีที่เกษตรกรได้รับมีค่าสูงที่สุดใน พ.ศ.2554 มีค่าเท่ากับ 11,671 บาท/ตัน และราคาข้าวเปลือกนาปรังที่เกษตรกรได้รับมีค่าสูงที่สุดใน พ.ศ.2550 มีค่าเท่ากับ 12,127 บาท/ตัน รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 5

จากราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรได้นั้นพบว่า การเพาะปลูกใน พ.ศ.2550 ซึ่งราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรได้รับสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดดนั้น ราคาข้าวเปลือกรวมที่เกษตรกรได้รับสูงกว่าราคาในปีที่ผ่านมาคิดเป็นร้อยละ 64.97 ราคาข้าวเปลือกนาปีที่เกษตรกรได้รับสูงกว่าราคาในปีที่ผ่านมาคิดเป็นร้อยละ 39.68 และราคาข้าวเปลือกนาปรังที่เกษตรกรได้รับสูงกว่าปีที่ผ่านมาคิดเป็นร้อยละ 88.69 เห็นได้ว่าราคาข้าวเปลือกนาปรังที่เกษตรกรได้รับมีการเปลี่ยนแปลง และมีความผันผวนมากกว่าราคาข้าวเปลือกนาปีที่เกษตรกรได้รับ ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องจากผลผลิตข้าวเปลือกนาปรังที่มีความผันผวนมากกว่าข้าวเปลือกนาปี ประกอบกับปริมาณผลผลิตข้าวเปลือกนาปรังมีสัดส่วนน้อยกว่าผลผลิตข้าวเปลือกนาปีซึ่งเป็นผลผลิตหลักของประเทศ รายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 6

ภาพที่ 5 ราคาที่เกษตรกรได้รับในประเทศไทย

ภาพที่ 6 การเปลี่ยนแปลงราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรได้รับ

แม้ว่าราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรได้รับมีแนวโน้มสูงขึ้นในทุก ๆ ปี แต่ราคาข้าวเปลือกนั้นมีความผันผวนของราคาค่อนข้างสูง โดยนโยบายของภาครัฐที่ใช้ในการพยุงราคาข้าวเปลือกที่ตกต่ำภายในประเทศเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรได้รับ เนื่องจากราคาเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้เกษตรกรตัดสินใจเพาะปลูกข้าวในแต่ละฤดูกาลผลิต แต่อย่างไรก็ตามคุณภาพของผลผลิตที่เกษตรกรนำไปจำหน่ายย่อมส่งผลโดยตรงกับราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรจะได้รับจากการจำหน่ายผลผลิตการที่เกษตรกรเร่งเก็บเกี่ยวข้าวเพื่อจำหน่ายย่อมส่งผลต่อราคาที่ได้รับหลังหักความชื้น รวมทั้งปริมาณผลผลิตในแต่ละปีที่มีความไม่แน่นอนยากต่อการควบคุม เมื่อราคาข้าวในตลาดสูงส่งผลอุปทานข้าวออกสู่ตลาดจำนวนมากทั้งจากการเร่งการผลิตของชาวนาเอง และสวมรอยข้าวจากประเทศเพื่อนบ้านมาจำหน่ายในตลาดข้าวไทยการเคลื่อนไหวของราคาข้าวเปลือกในแต่ละปีจึงมีความผันผวน

ผลการวิเคราะห์การตอบสนองต่อนโยบายราคาของข้าวเปลือกนาปีในประเทศไทย ซึ่งพบว่า ผลผลิตข้าวเปลือกนาปีในปีปัจจุบันมีการตอบสนองต่อการแทรกแซงราคาของรัฐบาลภายใต้โครงการรับจำนำข้าวเปลือกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\alpha=0.01$) กล่าวคือ หากนโยบายการแทรกแซงราคา เพื่อพยุงราคาผลผลิตไม่ให้ตกต่ำในฤดูเก็บเกี่ยวผลผลิต หากราคาผลผลิตจากการแทรกแซงราคาของรัฐบาลภายใต้โครงการรับจำนำข้าวเปลือกมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพื้นที่เพาะปลูกข้าวเปลือกนาปีเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.150 เมื่อปัจจัยอื่น ๆ คงที่ดังแสดงในแบบจำลองการตอบสนองของ

อุปทานผลผลิตข้าวเปลือกนาปีในประเทศไทย

$$\text{LnPadY}_t = 7.996 + 0.239 \text{LnPadP}_{t-1} + 0.763 \text{LnHA}_t - 0.407 \text{LnPadA}_{t-1} + 0.063 \text{LnRF}_t + 0.150 \text{Policy}$$

(1.042)* (4.371)** (2.240)* (-1.082)^{ns} (0.638)^{ns} (0.531)**
 $R^2 = 0.900$ $R^2 = 0.873$ D.W. = 2.004 F-statistic = 34.053

หมายเหตุ : **ค่าสัมประสิทธิ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

*ค่าสัมประสิทธิ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตัวเลขในวงเล็บคือค่าสถิติ t

ทั้งนี้เพราะหากราคาอยู่ในระดับที่เกษตรกรพึงพอใจ ย่อมส่งผลให้เกษตรกรเร่งเพาะปลูกเพื่อที่จะนำผลผลิตเข้าร่วมโครงการดังกล่าว [5] ในขณะที่การวิเคราะห์การตอบสนองของอุปทานพื้นที่เพาะปลูกข้าวเปลือกนาปีในแบบจำลองที่ดีที่สุดในการวิเคราะห์นโยบายราคาหรือการแทรกแซงของภาครัฐไม่ถูกระบุอยู่ในแบบจำลองทั้งนี้อาจเป็นเพราะพื้นที่เพาะปลูกมีจำกัด ดังนั้น การขยายพื้นที่เพาะปลูกจึงเป็นไปได้ยาก ซึ่งผลการศึกษาของ วรณวิภา เกษม ได้ศึกษาผลกระทบของปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์ต่อผลผลิตข้าวในประเทศไทยพบว่าการตอบสนองของพื้นที่เพาะปลูก และการตอบสนองของผลผลิตข้าวนาปีและข้าวนาปรังตอบสนองต่อราคาข้าวและปัจจัยการผลิต ได้แก่ ปริมาณน้ำฝน และพื้นที่ชลประทานในทิศทางบวกเมื่อราคาข้าวดีขึ้น ปัจจัยการผลิตเอื้ออำนวยก็จะผลิตหรือเพาะปลูกมากขึ้น [6] ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสนับสนุนของภาครัฐในนโยบายอื่น ๆ เช่น การสนับสนุนและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบชลประทานก็มีผลต่อการตอบสนองของอุปทานหรือการตัดสินใจเพาะปลูกเช่นกัน ไม่ใช้การใช้นโยบายราคาเพียงอย่างเดียว นโยบายการแทรกแซงราคาของภาครัฐจึงไม่ถูกระบุอยู่ในแบบจำลอง ในขณะที่ผลการศึกษาของ อภากรวี สุทธิทาภรณ์ในการศึกษาเรื่องส่วนเกินผู้ผลิตและเงินอุดหนุนของโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปีผลการศึกษาพบว่าพบว่าราคาข้าวเปลือกทั้งในและนอกฤดูปลูกเก็บเกี่ยวมีความสัมพันธ์กับราคารับจำนำข้าวเปลือกในปีปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับราคารับจำนำข้าวเปลือกในปีก่อนหน้าด้วยค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R_2) ค่อนข้างต่ำ ส่วนเงินอุดหนุนของรัฐบาลซึ่งแบ่งออกตามวิธีหรือรูปแบบการรับจำนำ คือ การรับจำนำแบบยุ้งฉางและแบบใบประทวน และการถ่ถอนข้าวเปลือกนาปีที่นำมาจำนำ พบว่าโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ในปีการผลิต 2539/40-2548/49

มีทั้งความคุ้มค่าและไม่คุ้มค่า ขึ้นอยู่กับราคารับจำนำข้าวเปลือก [7] ดังนั้น สอดคล้องกับ ผลการศึกษาการตอบสนองต่อนโยบายราคาของข้าวเปลือกนาปี เนื่องจากราคาข้าวเปลือก ในปีที่ผ่านมาสอดคล้องกับการตัดสินใจในการเพาะปลูกข้าวปีปัจจุบันของเกษตรกร ถ้าในปีที่ผ่านมาข้าวราคาดีก็จะเพาะปลูกในปีปัจจุบันเพิ่มมากขึ้น

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาพัฒนาการทางการผลิตข้าวเปลือกในประเทศไทย พบว่า เดิมการเพาะปลูกข้าวในอาศัยเพียงน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติและความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เหมาะสม มีการปลูกข้าวเพียงปีละ 1 ครั้ง ในช่วงฤดูฝน หลังจากมีการจัดตั้งสถาบันวิจัยข้าวนานาชาติ (IRRI) ขึ้น มีการศึกษาวิจัยและพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ข้าวจนสามารถปลูกข้าวได้ในช่วงนอกฤดูฝน ส่งผลให้ปัจจุบันสามารถทำนาได้ตลอดทั้งปี จนไม่สามารถแยกออกได้ว่าเป็นข้าวเปลือกฤดูนาปีหรือนาปรัง ประกอบกับภาครัฐมีมาตรการรองรับเพื่อช่วยเหลือชาวนา หากราคาผลผลิตตกต่ำ มีช่องทางการจำหน่ายผลผลิตมากขึ้น ชาวนาจึงหันมาปลูกข้าวตลอดทั้งปี ส่งผลให้พื้นที่เพาะปลูก และผลผลิตข้าวของประเทศเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ส่วนราคาข้าวเปลือกในประเทศไทย พบว่า ราคาข้าวเปลือกนาปีและนาปรังมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะผลผลิตข้าวนาปีเป็นข้าวในฤดูกาลผลิตเป็นผลผลิตที่มีคุณภาพดี เนื่องจากการใช้เมล็ดพันธุ์ที่ดี มีสภาพการเพาะปลูกเหมาะสม ได้รับปริมาณน้ำในฤดูฝนอย่างเพียงพอ ส่งผลให้จำหน่ายได้ราคาดี ซึ่งแตกต่างจากข้าวนาปรังที่มีคุณภาพด้อยกว่าข้าวนาปี ทั้งนี้ เพราะที่เป็นข้าวพันธุ์ผสม มักได้รับผลกระทบในช่วงต้นระยะเก็บเกี่ยวที่เป็นต้นฤดูฝน ข้าวมีความชื้นสูง ส่งผลให้จำหน่ายผลผลิตได้ราคาต่ำ ทั้งนี้ ราคาข้าวเปลือกในแต่ละปียังขึ้นอยู่กับปริมาณความต้องการซื้อและปริมาณความต้องการขายข้าวเปลือกจากทุกประเทศในตลาดโลกอีกด้วย ปัญหาราคาข้าวเปลือกตกต่ำทำให้รัฐบาลต้องเข้าแทรกแซงเพื่อพยุงราคาข้าวเปลือก โดยใช้มาตรการต่าง ๆ เช่นโครงการประกันรายได้เกษตรกรและโครงการรับจำนำข้าวเปลือก

การแทรกแซงของรัฐบาลนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ราคาข้าวเปลือกในประเทศไทย นอกจากนั้นนโยบายอื่น ๆ ของภาครัฐเช่นการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน ระบบชลประทานต่าง ๆ ก็เป็นที่ต้องการของชาวนา เนื่องจากต้องการน้ำให้เพียงพอต่อการเพาะปลูก เพื่อที่จะไม่ต้องเผชิญกับปัญหาแห้งแล้ง น้ำไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูก ดังนั้นภาครัฐควรมี

นโยบายสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานให้แก่ชาวนาเช่นกัน ไม่ใช่มุ่งเน้นแต่การแทรกแซงราคาเพียงอย่างเดียวการสนับสนุนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิตควบคู่กับนโยบายราคาจะส่งผลให้การทำนาในประเทศไทยมีความสามารถแข่งขันในเวทีโลก

คำขอบคุณ

ขอขอบคุณการสนับสนุนข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และกรมการข้าว ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ช่วยให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมการข้าว. (2555). **เส้นทางสู่อนาคตข้าวไทย**. กรุงเทพฯ : กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- [2] มุลนิธิข้าวไทยในพระบรมราชูปถัมภ์. (2555). **รู้เรื่องข้าว: จุดกำเนิดและประวัติศาสตร์ข้าวไทย**. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2557, จาก http://www.thairice.org/html/aboutrice/about_rice.htm.
- [3] สมพร อิศวิลานนท์. (2539). “การวิเคราะห์อุปทานการผลิตข้าว”, **วารสารเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. 2(1), 33-44
- [4] สมพรอิจวิลานนท์ และศานิต แก้วเอี่ยม. (2552). **ความเป็นพลวัตของเศรษฐกิจการผลิตข้าวของไทยและการมองไปข้างหน้า**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [5] ปรียากร บุญส่ง สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล และอุษุทธิ์ นิสสภ. (2557). “การตอบสนองของอุปทานข้าวเปลือกนาปีและแนวทางการปรับตัวภายใต้การแปลงของราคาของชาวนาไทย”, **วารสารปริชาต มหาวิทยาลัยทักษิณ**. 27(3) (ฉบับพิเศษ), 192-204.

- [6] วรณวิภา เกษม. 2553. ผลกระทบของปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์ต่อผลผลิตข้าวในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [7] อาภาวี สุจิตาภรณ์. (2554). ส่วนเกินผู้ผลิตและเงินอุดหนุนโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.